

BEOS-253/26

Warszawa, 13 marca 2026 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SP>III.020.2415.2026

Data wpływu 13.03.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy – Kodeks karny
(druk sejmowy nr 2208)**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r.
– Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.)
sporządza się następującą opinię:

blem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Z uzasadnienia projektu i deklarowanych skutków regulacji (DSR) wynika, że Wnioskodawcy wskazali na narastający problem społeczny polegający na rozpowszechnianiu w internecie tzw. patostreamingu, tj. publicznych transmisji i nagrań prezentujących zachowania przemocowe, poniżające lub w inny sposób naruszające podstawowe normy społeczne i prawne. Zjawisko to, w ocenie Wnioskodawców, ma charakter masowy, dynamicznie się rozwija i w szczególny sposób oddziałuje na dzieci i młodzież, które stanowią znaczną część odbiorców tego rodzaju treści.

Wnioskodawcy podnoszą, że obowiązujący stan prawny nie obejmuje wprost penalizacji samego aktu publicznego rozpowszechniania treści przedstawiających popełnienie czynu zabronionego w postaci obrazu lub dźwięku, charakterystycznej dla transmisji internetowych. Aktualne regulacje koncentrują się zasadniczo na ściganiu publicznego nawoływania do popełnienia przestępstwa lub jego pochwalania, co – zdaniem Wnioskodawców – nie odpowiada w pełni specyfice i skali zjawiska patostreamingu.

Wnioskodawcy wskazują ponadto, że patostreaming sprzyja utrwalaniu i normalizacji zachowań o charakterze patologicznym, w tym przemocy oraz innych form naruszania godności osób lub dobrostanu zwierząt, a także prezentowaniu nielegalnych form hazardu. Treści te, zwłaszcza gdy są przedstawiane jako autentyczne, mogą oddziaływać na postawy odbiorców i sprzyjać procesom

demoralizacyjnym, w szczególności wśród osób nieletnich. Skala zjawiska, potwierdzona danymi empirycznymi dotyczącymi częstotliwości kontaktu z patologicznymi treściami, ujawnia tym samym deficyt reakcji prawnokarnej wobec publicznego rozpowszechniania tego rodzaju przekazów w przestrzeni internetowej.

związanie rekomendowane przez Wnioskodawców

W art. 1 projektu przewidziano dodanie artykułu 255b w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny¹ (dalej: k.k.). Z uzasadnienia projektu wynika, że projektowana regulacja dotyczy penalizacji publicznego rozpowszechniania w sieci teleinformatycznej treści określanych jako patostreaming, polegających na prezentowaniu popełnienia czynów zabronionych w formie obrazu lub dźwięku.

Zgodnie z proponowanym art. 255b § 1 k.k. karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat podlegałby ten, kto za pośrednictwem sieci teleinformatycznej rozpowszechnia, w postaci obrazu lub dźwięku, treści przedstawiające popełnienie czynu zabronionego: 1) zagrożonego karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 jako umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, wolności, wolności seksualnej, obyczajności, rodzinie i opiece lub popełnione z użyciem przemocy; 2) polegającego na znęcaniu się nad zwierzęciem lub zabiciu zwierzęcia², lub na znęcaniu się nad głowonogami lub ich zabijaniu; 3) stanowiącego naruszenie nietykalności cielesnej, w sposób prowadzący do poniżenia lub upokorzenia innej osoby, 4) polegającego na realizacji ustawowych znamion czynów zabronionych określonych w art. 107-111 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy³.

Tej samej karze podlegałby ten, kto w sposób określony w § 1 rozpowszechnia treści przedstawiające jako autentyczne pozorowane popełnienie czynu zabronionego wskazanego w § 1 (projektowany art.255b § 2 k.k.).

Nie popełniałby przestępstwa sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 pkt 1 i 3 oraz § 2, jeżeli dopuścił się tego czynu w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej lub naukowej (proponowany art. 255b § 3 k.k.).

Projektowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia (art. 2 projektu).

ne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy nie rozważali alternatywnych rozwiązań. Cel, który ma być osiągnięty za pomocą proponowanej regulacji, nie może być zdaniem Wnioskodawców zrealizowany za pomocą innych środków niż zaproponowane w projekcie.

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 383, ze zm.

² Określonych w art. 35 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580, ze zm.).

³ Dz. U. z 2025 r. poz. 633. Wskazane przepisy Kodeksu karnego skarbowego są zawarte w rozdziale 9 tej ustawy, zatytułowanym „Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacjom hazardowym”.

Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

W publikacjach poświęconych patostreamingowi zwraca się uwagę, że w dużej skali jest to zjawisko szczególnie występujące w Polsce i części państw Europy Wschodniej, a szczególnie w Rosji (*trash streaming*)⁴. Jednak ponieważ patostreaming w zakresie określonym przez Wnioskodawców obejmuje transmitowanie zachowań wyczerpujących znamiona innych przestępstw, przeprowadzono analizę przepisów kodeksów karnych państw członkowskich UE i państw należących do OECD w celu zidentyfikowania przykładów regulacji penalizujących, jako odrębny czyn zabroniony, rozpowszechnianie za pośrednictwem sieci teleinformatycznej treści przedstawiających popełnienie określonych czynów zabronionych lub zachęających do popełnienia takich czynów⁵.

W niektórych państwach członkowskich UE przewidziano przepisy penalizujące utrwalanie lub rozpowszechnianie treści zawierających określone czyny zabronione, jednocześnie nie wyodrębniono jako osobnej kategorii rozpowszechniania za pośrednictwem sieci teleinformatycznej. Na przykład w Finlandii kodeks karny⁶ przewiduje karę grzywny lub pozbawienia wolności do lat 2 za rozpowszechnianie treści zawierających przemoc lub naruszających godność seksualną (rozdział 17 §§ 17 i 18 kodeksu karnego), jednak dotyczy to wszystkich sposobów rozpowszechniania obrazów i nagrań, nie tylko za pośrednictwem sieci teleinformatycznej. Podobnie w Niemczech kodeks karny⁷ przewiduje, że karze pozbawienia wolności do jednego roku lub grzywny podlega osoba, która m.in. rozpowszechnia lub udostępnia publicznie, oferuje, przekazuje lub udostępnia osobie poniżej 18. roku życia treści, które przedstawiają okrutne lub niehumanitarne akty przemocy wobec ludzi lub istot podobnych do ludzi w sposób wyrażający gloryfikację lub bagatelizację takich aktów przemocy lub przedstawiający okrucieństwo lub niehumanitarność tych czynów w sposób naruszający godność ludzką (§ 131 kodeksu karnego). Przepisu nie stosuje się, jeżeli czyn służy relacjonowaniu bieżących lub historycznych wydarzeń. Jednocześnie zgodnie z § 11 ust. 3 kodeksu karnego treści (*Inhalte*) to treści zawarte w pismach, na nośnikach dźwiękowych lub obrazowych, w pamięciach danych, na ilustracjach lub innych nośnikach materialnych lub

⁴ E. Wojewoda, L. Bergcholtz, *The Image of Animal Abuse in the Light of Selected Cases of Trash Streaming, Internal Security*, April 2025 17(2), s. 187; D. Bek, M. Popiołek, *Patostreaming, Charakterystyka i prawne konteksty zjawiska*, "Zarządzanie Mediami" 2019, t. 7(4), s. 247.

⁵ Informacja stanowi zaktualizowaną wersję informacji zawartej w *Opinii w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk sejmowy nr 1613) z 2 IX 2025*, BEOS-1568/25.

⁶ *Rikoslaki* 39/1889, tekst w j. fińskim, https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1889/39-001#chp_34v19950578, heading: wer. w j. angielskim: *Criminal Code*, <https://www.finlex.fi/api/media/statute-foreign-language-translation/893995/mainPdf/main.pdf?timestamp=2025-12-04T06%3A17%3A49.000Z> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 13 III 2026 r.].

⁷ *Strafgesetzbuch (StGB)*, tekst w j. niemieckim, <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/>; wer. w j. angielskim, *German Criminal Code*, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/index.html.

przekazywane niezależnie od przechowywania za pomocą technologii informacyjnych lub komunikacyjnych.

Kategorię czynów zabronionych związanych z usługami telekomunikacyjnymi wyodrębniono w kodeksie karnym w Australii⁸ (rozdział 474). Obejmuje ona wykorzystanie usług telekomunikacyjnych do rozpowszechniania m.in. materiałów zawierających treści obejmujące wykorzystywanie seksualne dzieci lub zachęcających do popełnienia samobójstwa. Ponadto w 2019 r. wprowadzono w kodeksie karnym zmiany przewidujące nowy rodzaj czynu zabronionego związanego z wykorzystaniem sieci telekomunikacyjnych do wymiany odrażających materiałów o treści przemocowej (*abhorrent violent material*, AVM), czyli materiałów audiowizualnych, które przedstawiają (zarejestrowane „na żywo” lub nagrane) czyny morderstwa, usiłowania morderstwa, tortur, gwałtu, porwania, aktu terrorystycznego. Przepisy przewidują wprowadzenie kary grzywny (800 jednostek karnych, czyli 264 000 dolarów australijskich⁹) dla dostawców usług dostępu do internetu, podmiotów świadczących usługę udostępniania treści lub hostingu za brak powiadomienia organów ścigania o uzasadnionym podejrzeniu wykorzystania oferowanych przez nie usług do udostępniania AVM, które przedstawiają akty przemocy dokonane na terytorium Australii. Karze podlegają także usługodawcy oferujący swoje usługi poza terytorium Australii. Ponadto podmioty świadczące usługę udostępniania treści lub hostingu (również poza terytorium Australii) są zobowiązane do usuwania AVM, do których można uzyskać dostęp na terytorium Australii. Uchybienie temu obowiązkowi stanowi czyn zabroniony podlegający: (1) w przypadku osób fizycznych karze pozbawiania wolności do 3 lat lub karze grzywny do 10 000 jednostek karnych (3 300 000 dolarów australijskich) lub obu karom oraz (2) w przypadku osób prawnych wyższej z kar: 50 000 jednostek karnych (16 500 000 dolarów australijskich) lub 10% rocznego obrotu za okres 12 miesięcy poprzedzających popełnienie czynu.

W Nowej Zelandii ustawa o klasyfikacji filmów, nagrań wideo i publikacji¹⁰ przewiduje m.in., że osoba popełnia przestępstwo, jeżeli transmituje na żywo treści, wiedząc lub mając uzasadnione podstawy, aby sądzić, że są one nieodpowiednie (*objectionable*) lub udostępnia takie treści lub informacje o tym, jak uzyskać dostęp do nich, w trakcie ich transmisji na żywo, wiedząc lub mając uzasadnione podstawy, aby sądzić, że treści te są nieodpowiednie oraz z zamiarem promowania lub zachęcania do popełnienia przestępstw lub aktów terroryzmu. Czyn taki podlega w przypadku osoby fizycznej karze pozbawienia wolności na okres nieprzekraczający 14 lat, a w przypadku osoby prawnej grzywnie nieprzekraczającej 200 000 dolarów nowozelandzkich (art. 132C ustawy).

⁸ *Criminal Code Act 1995*, tekst w j. angielskim, <https://www.legislation.gov.au/C2004A04868/latest/text/2>.

⁹ Informacje o wysokości jednostek karnych ze strony internetowej Australijskiej Komisji Papierów Wartościowych i Inwestycji, <https://www.asic.gov.au/about-asic/asic-investigations-and-enforcement/fines-and-penalties/>.

¹⁰ *Films, Videos, and Publications Classification Act 1993*, tekst w j. angielskim, <https://www.legislation.govt.nz/act/public/1993/0094/latest/DLM312895.html>.

Na Węgrzech, zgodnie z art. 332/A kodeksu karnego¹¹, kto publicznie za pośrednictwem elektronicznej sieci komunikacyjnej używa lub publikuje wyrażenia, przedstawienia lub nagrania obrazu i dźwięku, które wyrażają zamiar bądź życzenie popełnienia czynu zabronionego o charakterze przemocowym przeciwko możliwej do zidentyfikowania osobie lub osobom a) powodującego śmierć; lub b) popełnionego ze szczególnym okrucieństwem, podlega karze pozbawienia wolności na okres do jednego roku, o ile nie popełni przestępstwa poważniejszego. Karze nie podlega osoba, która popełnia powyższy czyn w celach zwiększania świadomości społecznej, edukacyjnych, naukowych lub artystycznych, lub w celu przekazania informacji o wydarzeniach historycznych lub współczesnych, pod warunkiem, że czyn nie może wywołać strachu.

Przepisy penalizujące jako odrębny czyn zabroniony rozpowszechnianie za pośrednictwem sieci teleinformatycznej treści przedstawiających popełnienie ściśle określonych czynów zabronionych lub zachęcanie do popełnienia takich czynów, obowiązują również w pewnym zakresie m.in. we Francji, Hiszpanii i Wielkiej Brytanii.

We Francji zgodnie z art. 521-1-2 kodeksu karnego¹² rozpowszechnianie w internecie nagrań zawierających sceny znęcania się nad zwierzętami, okrucieństwa wobec nich lub ich seksualnego wykorzystywania podlega karze 2 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 30 000 euro.

W Hiszpanii w kodeksie karnym¹³ przewidziano, że rozpowszechnianie lub publiczne udostępnianie za pośrednictwem internetu, telefonu lub jakiegokolwiek innej technologii informacyjnej lub komunikacyjnej treści mających na celu promowanie, zachęcanie lub podżeganie:

- do samobójstwa osób małoletnich lub osób niepełnosprawnych wymagających szczególnej ochrony podlega karze pozbawienia wolności na okres od jednego roku do 4 lat (art. 143 *bis* kodeksu karnego);
- do samookaleczania osób małoletnich lub osób niepełnosprawnych wymagających szczególnej ochrony podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 3 lat (art. 156 *ter* kodeksu karnego);
- do popełnienia przestępstw związanych z prostytutką i wykorzystywaniem seksualnym nieletnich, przestępstw ekshibicjonizmu i prowokacji seksualnej oraz agresji seksualnej wobec osób poniżej 16. roku życia podlega karze grzywny w wysokości od 6 do 12 miesięcy¹⁴ lub karze pozbawienia wolności od jednego roku do 3 lat (art. 189 *bis* kodeksu karnego);
- osób niepełnoletnich lub osób niepełnosprawnych wymagających szczególnej ochrony do konsumpcji produktów, preparatów lub substancji lub

¹¹ 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről, tekst w j. węgierskim, <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200100.tv>; wer. w j. angielskim: Act C of 2012 on the Criminal Code, <https://njt.hu/jogszabaly/en/2012-100-00-00>.

¹² Code pénal, tekst w j. francuskim, https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070719/LEGISCTA000006089684/#LEGISCTA000006089684.

¹³ Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal, tekst w j. hiszpańskim, <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444&tn=1&p=20240611>.

¹⁴ W Hiszpanii kara grzywny w kodeksie karnym jest wymierzana w wielokrotności stawek dziennych (*cuotas diarias*).

stosowania technik spożywania lub eliminowania produktów spożywczych, których użycie może stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi, podlega karze grzywny od 6 do 12 miesięcy lub karze pozbawienia wolności od jednego roku do 3 lat (art. 361 *bis*).

W Wielkiej Brytanii w 2023 r. przyjęto ustawę o bezpieczeństwie w internecie¹⁵, która nakłada nowe obowiązki na platformy internetowe, zwiększając ich odpowiedzialność za bezpieczeństwo użytkowników w sieci. Jednocześnie ustawa wprowadza kilka nowych czynów zabronionych związanych z komunikacją w internecie, w tym przestępstwo zachęcania do poważnego samookaleczenia lub pomagania w nim, czyli dopuszczenia się czynu mogącego zachęcić lub pomóc innej osobie w popełnieniu poważnego samookaleczenia, przy czym czyn ten miał na celu zachęcenie lub pomoc innej osobie w popełnieniu poważnego samookaleczenia. Dopuszczenie się czynu obejmuje m.in. osobiste komunikowanie się z odbiorcą, ale także przekazywanie lub publikowanie komunikatu za pomocą środków elektronicznych. Odbiorca komunikatu nie musi być konkretną osobą (lub grupą osób) znaną lub zidentyfikowaną przez osobę dopuszczającą się czynu, a przestępstwo ma miejsce nawet, jeśli nie doszło do poważnego samookaleczenia. Przestępstwo takie zagrożone jest karą do 5 lat pozbawienia wolności.

Skutki prawne projektowanej ustawy

1.

A. Należy podkreślić, że projektowana regulacja objęta analizą stanowi kolejną próbę wprowadzenia do prawa polskiego prawnokarnej reakcji na zjawisko określane jako patostreaming. Projektowana regulacja jest w istocie kontynuacją wcześniejszych prac legislacyjnych prowadzonych w ramach poprzednich projektów ustaw (druk sejmowy nr 3310; druk sejmowy nr 1613)¹⁶.

Uwzględnienie powyższej historii prac legislacyjnych ma dwojakie znaczenie. Po pierwsze, pozwala uznać projektowaną regulację za osadzoną w debacie doktrynalno-instytucjonalnej, prowadzonej w ramach opiniowania poprzednich projektów, w której sformułowano szereg krytycznych uwag dotyczących m.in. zasad racjonalnej kryminalizacji, wykonalności norm prawnych oraz standardów jej określoności. Po drugie, w świetle dostępnych materiałów legislacyjnych widoczne jest, że analizowany projekt w istotnym zakresie nawiązuje do rozwiązań przyjętych w projekcie zawartym w druku sejmowym nr 3310, które następnie – w zmodyfikowanej postaci – powróciły w projekcie zawartym w druku sejmowym nr 1613. Z uwagi na tożsamość lub daleko idące podobieństwo części rozwiązań przyjętych w projekcie do propozycji zawartych w drukach sejmowych nr 3310 i 1613, w opinii jedynie w ograniczonym stopniu wyrażono uwagi dotyczące tych aspektów projektowanej regulacji, które były już przedmiotem szczegółowej analizy w toku wcześniejszych prac legislacyjnych. Zasadniczy ciężar wyводу poświęcono

¹⁵ *Online Safety Act 2023*, tekst w j. angielskim, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/50/2025-08-20>.

¹⁶ Projekt oznaczony jako druk sejmowy nr 3310 został wniesiony 24 maja 2023 r. w Sejmie IX kadencji. Następnie, w Sejmie X kadencji, 25 lipca 2025 r. wniesiono projekt oznaczony jako druk sejmowy nr 1613.

analizowanemu projektowi, a w szczególności zawartym w nim nowym lub istotnie zmienionym elementom oraz ich konsekwencja prawnym. W dalszej części opinii – o ile zachowują one aktualność wobec projektowanego brzmienia przepisów – przywoływano również częściowo stanowiska oraz argumenty formułowane w toku prac nad wcześniejszymi projektami.

B. Z perspektywy ustrojowo-systemowej należy wskazać, że w dyskusji dotyczącej kryminalizacji patostreamingu podnoszono zarzut naruszenia zasady subsydiarności prawa karnego jako instrumentu reakcji państwa. Wskazywano, iż przeciwdziałanie patostreamingowi powinno w pierwszej kolejności opierać się na regulacjach cywilnych i administracyjnych oraz na instrumentach odpowiedzialności platform internetowych. W uzasadnieniu projektu nie wykazano w sposób przekonujący nieskuteczności tych środków. Aktualność zachowuje w tym zakresie stanowisko wyrażone w toku wcześniejszych prac legislacyjnych, zgodnie z którym prawo karne – jako środek o charakterze *ultima ratio* – powinno wkraczać ze swoimi instrumentami dopiero wówczas, gdy narzędzia przewidziane w innych dziedzinach prawa okażą się niewystarczające¹⁷. W konsekwencji wskazywano również, że zapobieganie zjawisku patostreamingu powinno w pierwszej kolejności następować poprzez wprowadzenie odpowiednich regulacji o charakterze administracyjnym, powiązanych z sankcjami za ich naruszenie¹⁸. Równolegle akcentowano brak proporcjonalności przyjętego modelu sankcji, w tym możliwość powstania sytuacji, w której represja za rozpowszechnianie materiału byłaby surowsza niż kara grożąca za czyn podstawowy stanowiący przedmiot transmisji, a także brak dostatecznego zróżnicowania odpowiedzialności między przekazem autentycznym a pozorowanym. Uwagi te zasadniczo zachowują aktualność również w świetle projektowanej regulacji (zob. poniżej).

C. Przechodząc do szczegółowej analizy projektowanej regulacji, należy wskazać, że umiejscowienie projektowanego art. 255b k.k. w rozdziale XXXII Kodeksu karnego („Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu”) wydaje się systemowo spójne. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny rozdział ten obejmuje typy czynów, których rodzajowy przedmiot ochrony ma charakter złożony bądź nie daje się jednoznacznie ustalić *in abstracto*, a dopiero konkretne zachowanie pozwala określić, jakie dobro zostało naruszone¹⁹. Patostreaming – jako publiczne rozpowszechnianie treści eksponujących przemoc, poniżenie, okrucieństwo czy demoralizację – godzi nie tylko w indywidualne dobra osób bezpośrednio dotkniętych nagraniem, lecz również w szeroko rozumiany ład społeczny i normy współżycia w przestrzeni publicznej, obejmującej także sferę komunikacji elektronicznej. Co istotne, Sąd Najwyższy przyjął, że internet należy traktować jako miejsce publiczne, jeżeli publikowane treści są dostępne na stronie

¹⁷ Opinia Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego z 24 marca 2025 r. do projektu ustawy – druk sejmowy nr 3310.

¹⁸ Opinia w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, druk sejmowy nr 1613, opinia BEOS z 2 IX 2025 r., BEOS-1568/25.

¹⁹ K. Wiak, *Komentarz do Rozdziału XXXII Kodeksu karnego* [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. 9, 2026, zob. także przywołany tamże fragment uzasadnienia rządowego projektu Kodeksu karnego.

internetowej, na którą każdy może wejść bez ograniczeń²⁰. Nie bez znaczenia pozostaje przy tym specyfika środowiska cyfrowego – jak wskazuje się w literaturze, komputer jako narzędzie umożliwiające popełnienie przestępstwa stwarza bardzo szerokie spectrum możliwości działania potencjalnych sprawców, którzy coraz częściej i chętniej urzeczywistniają swoje przestępne zamiary w cyberprzestrzeni²¹. W tym sensie przedmiot ochrony projektowanego przepisu ma charakter złożony i nie sprowadza się do jednego dobra indywidualnego, co uzasadnia jego umiejscowienie właśnie w rozdziale dotyczącym przestępstw przeciwko porządkowi publicznemu.

W toku wcześniejszych prac legislacyjnych formułowano zastrzeżenia co do bezpośredniego usytuowania projektowanego art. 255b k.k. po art. 255a k.k. Wskazywano, iż art. 255a k.k. dotyczy rozpowszechniania treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, a więc odnosi się do jakościowo odmiennej kategorii zagrożeń²². Wydaje się jednak, że umieszczenie projektowanego art. 255b k.k. bezpośrednio po art. 255a k.k. znajduje racjonalne uzasadnienie konstrukcyjne. Oba typy czynów łączy wspólny mechanizm polegający na publicznym rozpowszechnianiu w przestrzeni internetowej treści potencjalnie niebezpiecznych, co pozwala postrzegać je jako funkcjonalnie powiązane w obrębie bliskich jednostek redakcyjnych – w szczególności z perspektywy przeciwdziałania wykorzystywaniu internetu do szerzenia niebezpiecznych treści.

D. Projektowany art. 255b § 1 k.k. ma swoim zakresem objąć przypadki publicznego rozpowszechniania treści wyłącznie za pośrednictwem sieci teleinformatycznej, co pozostaje zgodne z założeniem, że przedmiotem regulacji ma być zjawisko *patostreamingu*. Jednocześnie, skoro uzasadnienie projektu akcentuje szkodliwość takich przekazów w kategoriach demoralizacji oraz negatywnego wpływu na odbiorców (zwłaszcza małoletnich), można zasadnie postawić pytanie o konsekwencję takiego zawężenia zakresu penalizacji. Analogiczne treści rozpowszechniane publicznie innymi kanałami komunikacji (np. w przekazach telewizyjnych) nie mieszczą się bowiem w polu projektowanej regulacji. W literaturze zwraca się przy tym uwagę, że media społecznościowe stanowią dziś fundamentalny element współczesnej przestrzeni medialnej, wymieniany jako równorzędny środek przekazu obok radia, telewizji i prasy, a szkodliwe wzorce zachowań mogą być przekazywane wieloma równoległymi kanałami komunikacji²³.

Argumentem przeciwko rozszerzeniu znamion projektowanego typu czynu zabronionego na przekazy telewizyjne mógłby być fakt, że zbliżona problematyka została już wyraźnie uregulowana w art. 18 ust. 1-5 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji²⁴, który określa granice dopuszczalnej treści audycji oraz

²⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z 17 IV 2018 r., sygn. akt IV KK 296/17.

²¹ Ł. Rosiak, *Patostreaming – istota projektowanego art. 255b kodeksu karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2023, nr 3, s. 62.

²² Opinia Państwowej komisji ds. przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 z 20 VIII 2025 r. do druku nr 1613, DAF.023.5.2025.

²³ K. Fabjak-Czerniak, *Internetowe media społecznościowe jako narzędzie public relations* [w:] K. Kubiak (red.), *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych niepewności*, Wyższa Szkoła Promocji, Warszawa 2012.

²⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1772, ze zm.

przewiduje mechanizmy nadzorcze. Naruszenie tych przepisów zagrożone jest sankcją administracyjną.

Przyjęcie, że karalne ma być wyłącznie rozpowszechnianie inkryminowanych treści dokonane „publicznie”, pełni funkcję ograniczającą zakres penalizacji, ale zarazem istotnie kształtuje skuteczność przepisu. W judykaturze konsekwentnie akcentuje się, że „publiczność” nie oznacza popełnienia czynu w miejscu publicznym, lecz dostępność zachowania (lub przekazu) dla bliżej nieoznaczonego kręgu odbiorców albo „określonej publiczności”²⁵, a publiczny charakter działania może wynikać z samego „charakteru miejsca”, w którym wypowiedź może dotrzeć do nieoznaczonego kręgu²⁶. Sąd Najwyższy podkreśla, że ocena publicznego charakteru zachowania zależy od ustaleń faktycznych co do kręgu odbiorców, a wypowiedź może spełniać to kryterium nawet wtedy, gdy pada np. z samochodu znajdującego się w przestrzeni publicznej, jeżeli w danych warunkach może dotrzeć do nieoznaczonych osób²⁷. Równocześnie orzecznictwo pokazuje konsekwencję takiej konstrukcji – w sprawach, w których publiczny charakter działania jest elementem znamion czynu zabronionego (np. w sprawach dotyczących art. 196 k.k.), Sąd Najwyższy wskazał, że znamię to nie jest spełnione, jeżeli zachowanie nie miało charakteru publicznego w chwili jego dokonania, nawet jeśli zostało następnie zarejestrowane i dopiero później udostępnione szerzej. Odpowiedzialność może wówczas obciążać osobę, która taki przekaz publikuje²⁸. Analogiczne wątpliwości sygnalizowano w piśmiennictwie na tle wcześniejszych propozycji legislacyjnych, wskazując, że w projektowanym przepisie znamię rozpowszechniania publicznego mogłoby zostać zastąpione znamieniem „prezentowania” tych treści, gdyż w obecnie proponowanym brzmieniu zakaz karny może być obchodzony przez publikowanie patostreamów w zamkniętych grupach w portalach społecznościowych, gdzie (wobec kręgu jedynie oznaczonych osób) nie sposób mówić o czynieniu treści powszechnie znanymi, tj. rozpowszechnianymi publicznie²⁹.

W konsekwencji powyższych ustaleń należy wskazać, że przyjęcie znamienia działania „publicznie” w projektowanym art. 255b k.k. w praktyce przerzuca na oskarżyciela ciężar wykazania, iż treść była dostępna dla nieoznaczonego kręgu odbiorców. W realiach internetu (opartego nieraz na zaproszeniach, subskrypcjach oraz zamkniętych kanałach komunikacji) może to stanowić istotne utrudnienie dowodowe.

E. Przechodząc do analizy poszczególnych typów czynów zabronionych wskazanych w projektowanym przepisie, w pierwszej kolejności należy odnieść się do regulacji zawartej w art. 255b § 1 pkt 1 k.k. Przepis ten przyjmuje jako kryterium penalizacji publiczne rozpowszechnianie treści przedstawiających wyłącznie popełnienie umyślnego przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 5 lat, co – w świetle uzasadnienia projektu – ma stanowić

²⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 6 VII 2021 r., sygn. akt II AKa 330/20.

²⁶ Postanowienie Sądu Najwyższego z 23 IV 2025 r., sygn. akt II KK 90/25, Legalis nr 3213646.

²⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z 24 XI 2021 r., sygn. akt V KK 42/21.

²⁸ Postanowienie Sądu Najwyższego z 5 III 2015 r., sygn. akt III KK 274/14.

²⁹ A. Ziobroń, *Ocena poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny dotyczącej kryminalizacji zjawiska patostreamingu*, „Palestra” 2023 (10), 48–61, s. 52.

wyraz koncentracji na czynach „najpoważniejszych”. Rozwiązanie to rodzi jednak istotne konsekwencje normatywne. Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wskazała w odniesieniu do tożsamyh przepisów w poprzednim projekcie, że przyjęcie progu 5 lat pozbawienia wolności jako kryterium penalizacji nie znajduje uzasadnienia merytorycznego i może prowadzić do wykluczenia z ochrony prawnej czynów o wysokiej szkodliwości społecznej³⁰. Oznacza to, że znacząca część zachowań typowych dla tzw. patostreamingu (obejmujących m.in. przemoc, poniżanie, wykorzystywanie zależności czy narażanie na niebezpieczeństwo) może pozostawać poza zakresem projektowanego typu czynu zabronionego wyłącznie z uwagi na ustawowe zagrożenie karą poniżej 5 lat pozbawienia wolności.

W konsekwencji nie będzie penalizowane publiczne rozpowszechnianie w sposób wskazany w art. 255b § 1 k.k. treści przedstawiających popełnienie m.in. czynu zabronionego z:

- art. 156a § 1 k.k. – nakłanianie innej osoby do spowodowania u niej ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 157 § 2 k.k. – spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia trwającego nie dłużej niż 7 dni (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2),
- art. 160 § 1 k.k. – narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 162 § 1 k.k. – nieudzielenie pomocy osobie znajdującej się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 190 § 1 k.k. – groźba karalna wzbudzająca uzasadnioną obawę jej spełnienia (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 191 § 1 k.k. – zmuszanie przemocą lub groźbą bezprawną do określonego działania, zaniechania lub znoszenia (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 191 § 1a k.k. – stosowanie przemocy innego rodzaju w celu zmuszenia do określonego działania (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 193 k.k. – naruszenie miru domowego (zagrożone karą pozbawienia wolności do roku),
- art. 199 § 1 k.k. – doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 200 § 3 k.k. – prezentowanie małoletniemu poniżej 15 lat treści pornograficznych lub ich udostępnianie (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),

³⁰ Opinia Państwowej komisji ds. przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 z 20 VIII 2025 r. do druku nr 1613, DAF.023.5.2025.

- art. 200a § 1 k.k. – nawiązanie kontaktu z małoletnim poniżej 15 lat w celu popełnienia przestępstwa seksualnego (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 200a § 2 k.k. – składanie małoletniemu poniżej 15 lat propozycji czynności seksualnej (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2),
- art. 200b k.k. – publiczne propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 202 § 1 k.k. – publiczne prezentowanie treści pornograficznych w sposób narzucający ich odbiór (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 202 § 4b k.k. – produkcja, rozpowszechnianie lub posiadanie pornografii z wytworzonym wizerunkiem małoletniego (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3),
- art. 208 k.k. – rozpijanie małoletniego (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2),
- art. 224 § 1 i 2 k.k. – wywieranie przemocą lub groźbą bezprawną wpływu na czynności organu administracji rządowej, innego organu państwowego lub funkcjonariusza publicznego (zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3).

Powyższe wyliczenie prowadzi do wniosku, że przyjęty próg 5 lat pozbawienia wolności powoduje istotne zawężenie zakresu regulacji. W praktyce oznacza to, że znacząca część patologicznych transmisji, obejmujących groźby, poniżanie, narażanie na niebezpieczeństwo, wykorzystywanie zależności czy demoralizowanie małoletnich, pozostanie poza zakresem projektowanego art. 255b k.k., mimo że to właśnie tego rodzaju zachowania stanowią rdzeń zjawiska określanego w nauce jako patostreaming. Podkreślenia wymaga również, że całościowe ukształtowanie art. 255b § 1 k.k. nie obejmie np. transmisji czynu polegającego na rozpijaniu małoletniego (art. 208 k.k.), jak również szerokiego spektrum zachowań składających się na tzw. patostreaming alkoholowy, opisywany w literaturze jako szczególna odmiana patologicznych transmisji internetowych opartych na eksponowaniu nadmiernego spożycia alkoholu i związanych z nim zachowań dewiacyjnych³¹.

F. Projektowany art. 255b § 1 pkt 2 k.k. obejmuje penalizacją publiczne rozpowszechnianie za pośrednictwem sieci teleinformatycznej treści przedstawiających popełnienie czynu polegającego na znęcaniu się nad zwierzęciem lub zabiciu zwierzęcia, określonych w art. 35 ustawy o ochronie zwierząt, a także na znęcaniu się nad głowonogami lub ich zabijaniu. W tym zakresie projekt wprowadza zmianę względem wcześniejszych inicjatyw legislacyjnych, które nie obejmowały wprost czynów wobec głowonogów. Skutkiem projektowanej regulacji jest rozszerzenie zakresu penalizacji wtórnej (dotyczącej rozpowszechniania treści) o nową kategorię istot żywych. Z uzasadnienia projektu wynika, że objęcie głowonogów ochroną motywowane jest aktualnym stanem wiedzy naukowej wskazującym na ich zdolność do odczuwania bólu i cierpienia.

³¹ R. Tabaszewski, *Prawne aspekty przeciwdziałania patostreamingowi alkoholowemu w mediach społecznościowych*, „Prawo i Więź” 2025, nr 53(6), DOI: 10.36128/PRIW.VI53.1100.

Należy jednak zauważyć, że z perspektywy argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu projektu rozwiązanie to posiada pewne uzasadnienie, ponieważ ustawa o ochronie zwierząt obejmuje ochroną wyłącznie zwierzęta kręgowce. Głownogi, jako bezkręgowce, nie są objęte ochroną przewidzianą w art. 35 tej ustawy. W konsekwencji projektowany art. 255b § 1 pkt 2 k.k. kreuje samodzielną podstawę odpowiedzialności karnej za rozpowszechnianie treści przedstawiających znęcanie się nad głownogami lub ich zabijanie, niezależnie od ewentualnej odpowiedzialności za czyn pierwotny.

W rezultacie projektowana regulacja prowadzi do sytuacji, w której czyn polegający na zabiciu głownoga lub znęcaniu się nad nim pozostaje prawnie dozwolony, natomiast jego prezentacja poprzez publiczne rozpowszechnianie w sieci teleinformatycznej treści audiowizualnych zagrożona będzie surową karą pozbawienia wolności do lat 5. Projekt tworzy w tym zakresie autonomiczny typ odpowiedzialności skoncentrowany wyłącznie na aspekcie rozpowszechniania określonej treści przekazu, przy braku równoległej penalizacji zachowania pierwotnego (co nie ma miejsca w przypadku projektowanego art. 255b § 1 pkt 1, 3, 4 k.k.). Przyjęta konstrukcja przepisu prowadzi do jeszcze jednej istotnej niespójności systemowej. W części wprowadzającej art. 255b § 1 k.k. Wnioskodawcy posługują się bowiem sformułowaniem odnoszącym się do „treści przedstawiających popełnienie czynu zabronionego”, podczas gdy w pkt 2 tego przepisu wskazano również zachowania polegające na znęcaniu się nad głownogami lub ich zabijaniu, które – jak wykazano – nie stanowią obecnie czynów zabronionych.

Wątpliwości praktyczne może rodzić także użycie w projekcie wyłącznie pojęcia „zabicia zwierzęcia”, podczas gdy ustawa o ochronie zwierząt posługuje się szerszym katalogiem określeń („zabijanie”, „uśmiercanie”, „ubój”). Konsekwencją takiego ujęcia może być powstanie sporów interpretacyjnych dotyczących zakresu penalizacji w odniesieniu do innych form pozbawienia życia zwierzęcia – uśmiercenia i uboju.

G. Projektowany przepis art. 255b § 1 pkt 3 k.k. obejmuje penalizacją publiczne rozpowszechnianie treści przedstawiających popełnienie czynu stanowiącego naruszenie nietykalności cielesnej w sposób prowadzący do poniżenia lub upokorzenia innej osoby. Regulacja ta ponownie wprowadza odpowiedzialność za wtórny etap zachowania – jego utrwalenie i dystrybucję w przestrzeni internetowej – niezależnie od odpowiedzialności za czyn pierwotny. Skutkiem przyjętej konstrukcji może być objęcie penalizacją również takich sytuacji, w których osoba uczestnicząca w zdarzeniu wyraziła zgodę na naruszenie swojej nietykalności cielesnej. W praktyce patostreamingu nierzadkie wydają się bowiem sytuacje, w których osoba „odgrywająca rolę ofiary” akceptuje określone zachowania, co rodzi pytanie o dopuszczalność zastosowania projektowanego przepisu w sytuacji braku subiektywnego poczucia poniżenia (niezależnie od obiektywnego odbioru zachowania sprawcy jako poniżającego).

Projektowany przepis prowadzi również do powstania wyraźnej dysproporcji pomiędzy czynem pierwotnym a jego publicznym rozpowszechnianiem. Naruszenie nietykalności cielesnej zagrożone jest karą do roku pozbawienia wolności i jest

ścigane z oskarżenia prywatnego, podczas gdy rozpowszechnienie nagrania takiego zachowania ma być zagrożone karą do 5 lat pozbawienia wolności oraz ścigane z urzędu. W efekcie transmisja lub udostępnienie zdarzenia może prowadzić do znacznie surowszej odpowiedzialności niż samo jego dokonanie. Skala tej różnicy – zarówno w zakresie ustawowego zagrożenia karą, jak i trybu ścigania – może ponownie budzić istotne wątpliwości z punktu widzenia proporcjonalności projektowanej regulacji i jej spójności systemowej.

H. Projektowany przepis art. 255b § 1 pkt 4 k.k. penalizuje publiczne rozpowszechnianie treści przedstawiających realizację ustawowych znamion czynów zabronionych określonych w art. 107-111 Kodeksu karnego skarbowego (dalej: k.k.s.), a więc całego rozdziału dotyczącego przestępstw i wykroczeń skarbowych przeciwko organizacji gier hazardowych. Odesłanie to ma charakter bardzo szeroki.

Istotnym skutkiem normatywnym przyjętej konstrukcji jest objęcie penalizacją rozpowszechniania treści przedstawiających również czyny stanowiące „zaledwie” wykroczenia skarbowe (np. art. 107 § 4, art. 107a § 2, art. 107b § 2, art. 110a § 3, art. 110b, art. 111 k.k.s.). Konsekwencją tak szerokiego ujęcia jest objęcie penalizacją także rozpowszechniania treści przedstawiających czyny o relatywnie niskiej karygodności, zagrożone wyłącznie karą grzywny. W efekcie publiczne transmitowanie zachowania kwalifikowanego jako wykroczenie skarbowe skutkować będzie odpowiedzialnością za przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Oznacza to wielokrotne zwiększenie surowości reakcji karnej na etapie wtórnym względem sankcji przewidzianej za czyn pierwotny.

Przyjęta w projekcie konstrukcja prowadzi zatem do istotnego zaburzenia gradacji karygodności czynów oraz dolegliwości sankcji w obrębie systemu prawa karnego i prawa karnego skarbowego. Z punktu widzenia zasady proporcjonalności i spójności systemowej powstaje sytuacja, w której ciężar represji prawnokarnej przesunięty zostaje z samego naruszenia dóbr chronionych na akt utrwalenia i prezentacji tegoż naruszenia. Skala tej różnicy – zarówno w zakresie rodzaju sankcji, jak i jej wymiaru – jest znacząca i może ponownie rodzić wątpliwości co do proporcjonalności projektowanego rozwiązania.

I. Projektowany przepis art. 255b § 2 k.k. zrównuje pod względem sankcji rozpowszechnianie treści przedstawiających rzeczywiste przestępstwo lub wykroczenie (z zastrzeżeniem uwag o nieprzestępczości zachowań wyszczególnionych w art. 255b § 1 pkt 2 *in fine* k.k.) z rozpowszechnianiem treści przedstawiających jako autentyczne jego pozorowane popełnienie. W obu przypadkach przewidziano karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Wnioskodawcy zdają się wychodzić z założenia, że także symulowane przestępstwa – jeśli prezentowane jako prawdziwe – mogą wywoływać negatywne oddziaływanie społeczne, zwłaszcza wśród małoletnich odbiorców i w tym sensie penalizacja takiego zachowania ma charakter prewencyjny oraz jest ukierunkowana na ochronę porządku publicznego.

Jednocześnie należy zauważyć, że rozpowszechnianie materiału przedstawiającego realne przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu czy wolności

seksualnej wiąże się z istnieniem rzeczywistej ofiary i faktycznym naruszeniem dobra prawnego, podczas gdy w przypadku treści pozorowanych dobro to nie zostaje naruszone. W konsekwencji, choć oba zachowania mogą się wiązać z negatywnym oddziaływaniem na odbiorców to jednak relacjonowanie rzeczywistych przestępstw wydaje się nieść znacznie dalej idący ładunek karygodności, chociażby z tego powodu, że stanowić będzie dodatkowe udręczenie pokrzywdzonego³². Wydaje się zatem, że niższa całościowa karygodność zachowań polegających na prezentowaniu pozorowanych czynności powinna skutkować odmiennym ukształtowaniem sankcji, np. poprzez wprowadzenie typu uprzywilejowanego – co było już wcześniej postulowane w toku prac nad poprzednimi projektami³³.

J. Wprowadzenie w art. 255b § 3 k.k. tzw. kontratypu³⁴ działalności artystycznej, edukacyjnej i naukowej stanowi instrument ograniczający potencjał nadmiernej represyjności projektowanej penalizacji. Ustawowe wyłączenie bezprawności pełni tu rolę swoistego bezpiecznika, istotnego zwłaszcza w odniesieniu do obrotu materiałami dokumentalnymi, edukacyjnymi i artystycznymi, które z uwagi na swój przedmiot mogą zawierać treści przedstawiające czyny zabronione, o których mowa w projektowanym art. 255b § 1 i 2 k.k.

Jednocześnie Wnioskodawcy przewidują przyjęcie wskazanej wyżej konstrukcji kontratypu (czyli wyłączenia odpowiedzialności) w brzmieniu odpowiadającym treści obowiązującego przepisu art. 256 § 3 k.k., co w praktyce skutkuje także powieleniem wątpliwości powstałych w świetle wskazanej regulacji. W doktrynie zwracano uwagę, że samo odwołanie się do ram działalności artystycznej nie przesądza jeszcze o wyłączeniu bezprawności działania, ponieważ działalność taka może zostać wykorzystana instrumentalnie, poprzez tworzenie fałszywego obrazu artystycznego charakteru treści³⁵. Oznacza to, że analogiczne spory interpretacyjne (dotyczące granic kontratypu oraz kryteriów odróżniających działalność autentyczną od pozorowanej) pojawią się również w świetle projektowanego art. 255b k.k.

Problematyczne w kontekście projektowanego art. 255b k.k. jest powielenie przesłanki działalności „kolekcjonerskiej”. W odróżnieniu od obrotu przedmiotami będącymi nośnikami treści np. nazistowskich, komunistycznych, faszystowskich (katalog z obowiązującego art. 256 k.k.), w przypadku publicznego rozpowszechniania treści patostreamingowych trudno wskazać sytuacje, w których „kolekcjonerstwo” mogłoby stanowić społecznie rozpoznawalne i racjonalne uzasadnienie publicznego rozpowszechniania nagrań np. przemocy lub upokorzenia innej osoby. Skutkiem takiej redakcji projektowanego przepisu może być więc

³² Opinia Prokuratora Generalnego do druku sejmowego nr 1613 z 16 X 2025 r.

³³ Ocena skutków prawnych poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk sejmowy nr 3310), opinia Biura Analiz Sejmowych z 14 VI 2023 r., BAS-WAP-1032/23.

³⁴ Kontratyp jest okolicznością, która uchyla karną bezprawność czynu, a zatem odpowiedzialność karną.

³⁵ Z. Cwiakański, komentarz do art. 256, nb 30–32 [w:] W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część II. Komentarz do art. 212–277d*, Warszawa 2017.

wprowadzenie elementu, który przy zachowaniu dosłownego brzmienia nie przystaje do rzeczywistości.

Warto podkreślić, że w projektowanym art. 255b § 1 i 2 k.k. nie przewidziano wyłączenia bezprawności rozpowszechniania treści w ramach przekazu dokonywanego w interesie społecznym, np. w celu ujawnienia przestępstwa, identyfikacji sprawcy, wsparcia organów ścigania w poszukiwaniu sprawców lub realizacji zadań prasy. Prasa, zgodnie z Konstytucją, korzysta z wolności wypowiedzi i urzeczywistnia prawo obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej³⁶. Wedle art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, zadaniem dziennikarza jest służba społeczeństwu i państwu, przy zachowaniu zasad etyki zawodowej i przepisów prawa. W praktyce może to prowadzić do potrzeby opublikowania materiałów audiowizualnych dokumentujących czyny zabronione. W obecnym kształcie projektowany przepis nie różnicuje sytuacji osoby rozpowszechniającej treści w celu osiągnięcia rozgłosu czy zysku od sytuacji osoby działającej w ramach społecznie uzasadnionej funkcji informacyjnej np. w charakterze dziennikarza. Skutkiem prawnym projektowanej regulacji może być objęcie odpowiedzialnością także tych przypadków, w których rozpowszechnienie materiału stanowi element realizacji interesu publicznego, a nie jego naruszenie.

L. Projekt przewiduje wejście ustawy w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia. Przy uwzględnieniu charakteru proponowanych zmian – polegających na wprowadzeniu nowego typu czynu zabronionego bez istotnych modyfikacji instytucji procesowych – taki termin *vacatio legis* należy ocenić jako co do zasady adekwatny. Trzydziestodniowy okres pozwala na zapoznanie się z treścią nowych przepisów przez adresatów norm, organy ścigania oraz sądy, a jednocześnie nie prowadzi do nadmiernego odsunięcia w czasie wejścia w życie regulacji, której *ratio legis* jest ochrona porządku publicznego oraz małoletnich przed szkodliwymi treściami.

Projekt był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii Europejskiej³⁷. Omawiany projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu³⁸.

2.

Kryminalizacja publicznego rozpowszechniania w postaci obrazu lub dźwięku treści wymienionych w § 1 projektowanego art. 255b k.k. może być traktowana jako ograniczenie wolności wypowiedzi, chronionej w art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC). Jednym z jej składników jest bowiem wolność rozpowszechniania informacji i idei, w tym także za pośrednictwem

³⁶ Art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, Dz. U. z 2018 r. poz. 1914.

³⁷ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców: posłanka Monika Rosa)*, opinia BEOS z 3 II 2026 r., BEOS-WPEiM-223/26.

³⁸ *Opinia w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców: posłanka Monika Rosa) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu*, opinia BEOS z 3 II 2026 r., BEOS-WPEiM-224/26.

internetu. Jednakże zgodnie z tym postanowieniem wolność wypowiedzi nie ma charakteru bezwzględnego i „może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym” m.in. w interesie „bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu”, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób.

Wobec powyższego można uznać, że projekt ustawy nie nasuwa wątpliwości co do zgodności z EKPC.

Skutki społeczne projektowanej ustawy

A. Podmioty, na które wpływa projekt

Projektowana ustawa będzie miała bezpośredni wpływ na:

- użytkowników internetu rozpowszechniających w postaci obrazu lub dźwięku treści przedstawiające popełnienie lub pozorowanie popełnienia przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, wolności, wolności seksualnej, przemocy fizycznej i poniżania innych osób, znęcania się nad zwierzętami (w tym głowonogami), czynów z art. 107–111 k.k.s. (nielegalny hazard); są to w szczególności:

- osoby określane mianem patostreamerów³⁹ oraz osoby rozpowszechniające patotreści⁴⁰ (jak podkreślają badacze zajmujący się twórczością w cyberprzestrzeni, patotreści nie są tworzone jedynie przez patostreamerów⁴¹),

- tzw. shoterzy – tj. youtuberzy, którzy publikują na swoich kanałach filmy zawierające fragmenty (najczęściej najbardziej kontrowersyjne) zakończonego już patostreamu⁴²;

- ofiary patostreamingu – w literaturze wskazuje się, iż „ofiarami patostreamerów i ich widowni są domownicy i partnerzy, znajomi uczestniczący w transmisji, osoby przypadkowo znajdujące się w miejscu prowadzenia transmisji, a także widzowie, w tym również ci, którzy wspierają twórców finansowo; nie są

³⁹ W literaturze oraz w dyskursie publicznym można spotkać również takie określenia jak patoinfluencer czy patoyoutuber. Nie są to jednak pojęcia tożsame; L. Bergcholtz, *Rola mediów społecznościowych w kształtowaniu przestrzeni dla cyberprzemocy i przestępczości na przykładzie patoinfluencingu i patostreamingu* [w:] A. Danielewska, K. Kalbarczyk (red.) *Nauki penalne: synergia teorii i praktyki*, Lublin 2024, s. 150.

⁴⁰ O patotreściach można mówić wtedy, gdy „zamieszczony w Internecie materiał ma charakter wulgarny i prezentuje zachowania spenalizowane (podlegające prawu karnemu) lub niezgodne z zasadami współżycia społecznego, lub dramatycznie niezgodne ze standardami kulturalnych interakcji międzyludzkich”; A. Porębski, *Igrzyska bez końca. Serwis Youtube w życiu młodych odbiorców*, Warszawa 2024, s. 149. Zob. również *Patotreści w Internecie. Raport o problemie*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę we współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Warszawa 2019, <https://fdds.pl/corobimy/raporty-z-badan/2019/patotresci-w-internecie.html>, s. 7.

⁴¹ Patotreści występują nie tylko w patostreamach – „przyjmując za ich wspólny mianownik prezentowanie w sieci demoralizujących zachowań sprzecznych z normami społecznymi, za patotreści uznać należy również inne formy przekazu, jak (...) piosenki gloryfikujące patologiczne postawy, jak przemocowy seks, przedmiotowe traktowanie kobiet, przemoc, nadużywanie alkoholu, czy zażywanie narkotyków.” – *Patotreści w Internecie...*, op. cit., s. 10. Zdaniem A. Porębskiego „patotreści występują w materiałach najważniejszych polskich youtuberów”; A. Porębski, *Igrzyska bez końca...*, op. cit., s. 160.

⁴² Fragmenty cudzych streamów określane są mianem „shotów” (ang. *shot* – migawka).

również wyłączeni z tej grupy funkcjonariusze organów ścigania, którzy często interweniują w odpowiedzi na eskalację przemocy, a także zwierzęta⁴³;

- sądy powszechne (wydziały karne) – w zakresie prowadzenia postępowań o przestępstwo z art. 255b k.k.;
- prokuraturę i policję – w zakresie wszczynania i prowadzenia postępowań o przestępstwo z art. 255b k.k.

Ponadto projektowana ustawa będzie oddziaływać w sposób pośredni na:

- użytkowników internetu będących odbiorcami treści przedstawiających popełnienie lub pozorowanie popełnienia czynu zabronionego, a w szczególności małoletnich będących odbiorcami patostreamingu (zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego przez NASK, w 2022 r. 26% nastolatków – w tym 40% chłopców i 21% dziewcząt – w wieku 12-16 lat deklarowało oglądanie tzw. patostreamów⁴⁴) oraz patotreści (zgodnie z wynikami badania przeprowadzonego na zlecenie Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, w 2019 r. 36% 13-15-latków deklarowało, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy słyszało o patotreściach i je oglądało⁴⁵);
- reklamodawców, którzy podejmują współpracę z twórcami cyfrowymi (np. youtuberami, influencerami) rozpowszechniającymi w postaci obrazu lub dźwięku treści przedstawiające popełnienie lub pozorowanie popełnienia czynu zabronionego;
- osoby czerpiące korzyści finansowe ze współpracy z osobami rozpowszechniającymi treści przedstawiające popełnienie lub pozorowanie popełnienia czynu zabronionego, w tym w szczególności na innych youtuberów i influencerów czy przedstawicieli przemysłu rozrywkowego – np. na organizatorów gal FAME MMA⁴⁶;
- podmioty świadczące usługi drogą elektroniczną, w tym: platformy streamingowe i społecznościowe, dostawców hostingu, dostawców usług internetowych – choć projekt nie nakłada wprost nowych obowiązków administracyjnych, w praktyce wymusi zwiększoną moderację treści i współpracę z organami ścigania;
- instytucje publiczne (m.in. RPO, RPD) i organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną praw dziecka, przeciwdziałaniem przemocy, ochroną zwierząt,

⁴³ L. Bergcholc, *Rola patostreamingu w propagowaniu przemocy – ujęcie kryminologiczno-wiktymologiczne* [w:] I. Mołdoch-Mendoń, M. Maciąg (red.) *Psychologiczne i społeczne uwarunkowania przemocy w ujęciu naukowym*, Lublin 2024, s. 80. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż ofiarami mogą stać się sami patostreamerzy – np. ze strony widzów, którzy podejmują „brutalne działania dla własnej rozrywki, dyskryminacji lub celowego wyrządzenia krzywdy”.

⁴⁴ *Nastolatki 3.0. Raport z Ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK 2023, <https://www.nask.pl/magazyn/nastolatki-3-0-raport-z-ogolnopolskiego-badania-uczniow-i-rodzicow>, s. 91-92.

⁴⁵ *Patotreści w Internecie. Raport o problemie*. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę we współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Warszawa 2019, <https://fdds.pl/co-robimy/raporty-z-badan/2019/patotresci-w-internecie.html>, s. 18-19.

⁴⁶ FAME MMA – to jedna z freakfightowych (*freak fight* – *show* zbudowane wokół walk znanych osób, zazwyczaj niebędących profesjonalistami) federacji, przynoszących wysokie zyski. Walki w ramach federacji podawane są w literaturze jako przykład „pączkowania” patotreści (*Patotreści w Internecie...*, op. cit., s. 15) i określane są mianem „przemysłu opartego na patotreściach” (A. Porębski, *Igrzyska bez końca. Serwis Youtube w życiu młodych odbiorców*, Warszawa 2024, s. 161).

profilaktyką uzależnień (w tym hazardowych) – projekt stanowi odpowiedź na przedstawiane przez te podmioty postulaty przeciwdziałania patostreamingowi;

– całe społeczeństwo, w tym w szczególności na dzieci i młodzież – w zakresie w jakim mogłyby w przyszłości mieć styczność z patotreściami i/lub odczuwać negatywne konsekwencje ich obecności w cyberprzestrzeni.

B. Wpływ na społeczeństwo

Wnioskodawcy zakładają, że penalizacja patostreamingu doprowadzi do osłabienia motywacji do tworzenia i dystrybucji patotreści, co przełoży się na mniejszą dostępność tego typu materiałów w sieci i w efekcie zapewni lepszą ochronę dzieci i młodzieży przed ich demoralizującym wpływem. Należy jednak zauważyć, że patostreaming jest zjawiskiem złożonym⁴⁷, angażującym wiele podmiotów (co wskazano m.in. w pkt VI A opinii), dostosowującym się do trendów w dynamicznie zmieniającym się środowisku cyfrowym i co za tym idzie – niełatwo poddającym się regulacji.

Projektowane przepisy z pewnością wpłyną pozytywnie na podkreślenie i wzmocnienie wybranych norm społecznych – braku akceptacji dla komercjalizacji przemocy, upokarzania innych osób, promowania nielegalnego hazardu oraz publicznego prezentowania krzywdzenia zwierząt jako formy rozrywki. Będą również stanowiły odpowiedź na wystosowywane przez instytucje publiczne⁴⁸ apele o ukrócenie działalności patostreamerów mającej destrukcyjny wpływ na psychikę i rozwój emocjonalny młodych ludzi.

Można mieć jednak wątpliwości, w jakim stopniu opiniowana regulacja będzie spełniała funkcję prewencyjną. Penalizacja może być niewystarczająca, jeżeli nie zostanie powiązana ze zwiększeniem prawdopodobieństwa wykrycia i ścigania sprawców oraz szybkością i przewidywalnością procedur⁴⁹. W przypadku przestępstw dokonywanych w środowisku cyfrowym istotne jest również dostosowanie technologiczne i współpraca z dostawcami usług. Szczególne problemy w tym zakresie może sprawiać m.in. anonimowość, szyfrowanie komunikacji oraz hosting na zagranicznych serwerach, utrudniające identyfikację sprawców i gromadzenie materiału dowodowego.

Już teraz w literaturze wskazuje się na problemy ze ściganiem przestępstw popełnianych przez patostreamerów i innych nadawców patotreści – takie jak trudności w identyfikacji osób widocznych na patostreamach lub je komentujących, problemy z prawidłową kwalifikacją prawną obserwowanych zachowań, „brak doświadczenia i przygotowania do prowadzenia spraw dotyczących przestrzeni

⁴⁷ Kompleksowa analiza zjawiska patostreamingu w Polsce została zawarta w punkcie VI opinii w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk sejmowy nr 1613), nr BEOS-1568/25.

⁴⁸ Zob. m.in. *Pilnie potrzebne są przepisy penalizujące patotreści*, 22 X 2025, <https://brpd.gov.pl/2025/10/22/pilnie-potrzebne-sa-przepisy-penalizujace-patotresci/>. Zob. także *Patostreaming powinien być karany. RPO apeluje o zmiany w prawie karnym*, 20 XII 2024, <https://bjp.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-patostreaming-zwalczanie-propozycje-ms>.

⁴⁹ W przypadku dotychczasowego ścigania patostreamerów istnieje wiele wątpliwości dotyczących postępowań – Zob. np. A. Staszak, *Jest wyrok w sprawie youtubera "Kamerzysty". Sąd zdecydował*, 2 XII 2025, <https://wiadomosci.onet.pl/szczecin/sad-uniewinnil-kamerzyste-glosny-proces-youtubera-w-szczecinie/xn5btte>.

wirtualnej”⁵⁰ oraz „niedostatek możliwości technicznych polskich komend i komisariatów”⁵¹. Ponadto, jak pokazuje przykład walki z rozpowszechnianiem materiałów pedofilskich w internecie⁵², platformy często różnią się pod względem skuteczności w wykrywaniu i usuwaniu szkodliwych treści, a automatyczne systemy filtrujące są mało efektywne w przypadku materiałów wideo i transmisji na żywo. Ramy prawne odgrywają więc istotną rolę, ale skuteczna ochrona dzieci wymaga współpracy regulatorów i platform internetowych oraz zastosowania odpowiednich narzędzi moderacji treści i zgłaszania nadużyć. Sankcje same w sobie nie powstrzymują automatycznego rozpowszechniania treści, jeśli system nie będzie przygotowany do ich blokowania.

Innymi czynnikami, które utrudniają kontrolę nad rozpowszechnianiem się patotreści i mogą znacząco wpływać na realizację celów projektu są mechanizmy dystrybucji treści stosowane przez VLOP-y (ang. *very large online platforms*)⁵³. Algorytmy zaprojektowane w celu maksymalizacji interakcji kształtują treści wysyłane do użytkowników (na podstawie ich cyfrowych śladów) i programują ich dalsze działania online. Promowanie za pomocą algorytmów kontrowersyjnych lub sensacyjnych treści (mających wysoki wskaźnik zaangażowania – ang. *Engagement Rate, ER*), tworzy sprzężenie zwrotne wzmacniające strach, gniew, oburzenie i polaryzujące narracje. Jest to szczególnie niebezpieczne w przypadku dzieci i młodzieży, które w środowisku cyfrowym poszukują tożsamości i przynależności⁵⁴. Mając to na uwadze, można zakładać, że nawet jeśli treści patologiczne zostałyby formalnie zakazane, ale mechanizmy dystrybucji treści pozostałyby bez zmian, widoczność szkodliwych materiałów mogłaby pozostać na wysokim poziomie. Ekspertki rekomendują więc, aby oprócz penalizacji podejmować działania mające na celu podnoszenie kompetencji cyfrowych najmłodszych, najbardziej podatnych na destrukcyjne działanie patotreści, użytkowników⁵⁵.

Oceniając skutki społeczne projektu warto zwrócić uwagę, że zaproponowana przez Wnioskodawców lista czynów objętych sankcjami wydaje się niepełna. Na kwestię tę zwróciła uwagę Komisja Kodyfikacyjna w opinii do wcześniejszego,

⁵⁰ D. Bek, M. Popiołek, *Patostreaming, Charakterystyka i prawne konteksty zjawiska*, "Zarządzanie Mediami" 2019, t. 7(4), s. 259-260.

⁵¹ E. Wojewoda, L. Bergcholt, *Znęcanie się nad zwierzętami przez patotwórców jako przyczynek do dyskusji nad problematyką zwalczania postępującej patologizacji cyberprzestrzeni*, „Prawo w Działaniu. Sprawy PK 11.pdf, s. 251, https://pwwd.iws.gov.pl/wp-content/uploads/2025/04/61_Prawo-w-Dzialaniu-PK-11.pdf.

⁵² Zob. więcej *Transparency reporting on child sexual exploitation and abuse online*, OECD Digital Economy Papers nr 357, wrzesień 2023, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2023/09/transparency-reporting-on-child-sexual-exploitation-and-abuse-online_98fc37bb/554ad91f-en.pdf.

⁵³ Zob. więcej J. Whittaker, S. Looney, A. Reed, F. Votta, *Recommender systems and the amplification of extremist content*, Internet Policy Review, 10(2), 2021, <https://doi.org/10.14763/2021.2.1565>. Zob. również J. Whittaker, *Recommendation Algorithms and Extremist Content: A Review of Empirical Evidence*, GIFCT Transparency Working Group, lipiec 2022, https://www.researchgate.net/publication/362471947_Recommendation_Algorithms_and_Extremist_Content_A_Review_of_Empirical_Evidence.

⁵⁴ C. Polizzi, *The Feed That Shapes Us: Extremism and Adolescence in the Age of Algorithms*, 12 XII 2025, <https://gnet-research.org/2025/12/12/the-feed-that-shapes-us-extremism-and-adolescence-in-the-age-of-algorithms/>.

⁵⁵ Zob. *Protection of minors online*, 2025/2060(INI), Parlament Europejski, 26 XI 2025, <https://oeil.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-document-summary/pdf?id=1874426>.

praktycznie tożsamego projektu ustawy penalizującej patostreaming (druk sejmowy nr 1613, zob. pkt V opinii): „Bardzo często także przedmiotem patostreamingu (szczególnie tego znajdującego się w centrum zainteresowania osób małoletnich) będą zachowania nierealizujące znamion żadnego typu czynu zabronionego, ale naruszające zasady współżycia społecznego (przykładowo: ukazywanie zachowań osób nietrzeźwych)” i dalej: „(...) wyliczenie zawarte w projektowanym przepisie nie obejmuje bowiem wszystkich zachowań o dużym stopniu społecznej szkodliwości, których rozpowszechnianie w Internecie jest karygodne, takich jak np. wyścigi samochodowe stwarzające niebezpieczeństwo katastrofy”⁵⁶. Podobne wnioski zawarł w swoim stanowisku do opiniowanego projektu Sąd Najwyższy: „(...) to, że bezkarne pozostaną czyny zagrożone karą niższą niż 5 lat pozbawienia wolności, ale cechujące się znaczną i niekwestionowaną szkodliwością oraz negatywnym wpływem na małoletnich odbiorców, prowadzić może do stworzenia *sui generis* katalogów przestępstw, których popełnianie można bezkarne transmitować, a co za tym idzie – do zwiększenia ilości tego rodzaju treści w sieci”⁵⁷.

Na pogłębioną analizę zasługuje kwestia wpływu projektowanych przepisów na swobodę wypowiedzi artystycznej. Jakkolwiek Wnioskodawcy przewidują w projektowanej regulacji wykluczenie odpowiedzialności w wypadku działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej lub naukowej (tzw. kontratyp, zob. pkt V opinii), wydaje się, że interpretacja charakteru danego czynu może budzić wątpliwości⁵⁸ i powodować spory prawne⁵⁹. Według niektórych komentatorów kryminalizacja rozpowszechniania treści przedstawiających pozorowane popełnienie czynów wskazanych w projektowanej regulacji może w pewnym stopniu wywoływać zagrożenie dla swobody artystycznej, w szczególności wywoływać efekt mrożący – twórcy cyfrowi będą unikać tworzenia i/lub rozpowszechniania treści, które mogłyby zostać uznane za treści przedstawiające pozorowane popełnienie przestępstwa. Ustalenie granicy między relacjonowaniem zdarzeń a publicznym rozpowszechnianiem patotreści może być trudne w pewnych okolicznościach, co może z kolei wpływać na swobodę wypowiedzi i przekazu dziennikarskiego w sieci.

⁵⁶ *Opinia w przedmiocie projektowanego art. 255b k.k. penalizującego zjawisko patostreamingu*, Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, Kraków, 24 III 2025.

⁵⁷ *Uwagi Sądu Najwyższego do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (druk nr 2208)*, 2 III 2026,

<https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/A929AEFD580C2EA0C1258DB0004D7F9F/%24File/2208-004.pdf>.

⁵⁸ Kwestię tę zauważono w konsultacjach społecznych projektu: „Czytając proponowane paragrafy, można by uznać, że kryminalizowane zostaje upowszechnianie dowodów popełnienia przestępstwa (np. nagrania telefonem incydentu i wgrania na YT albo inny serwis), a jednocześnie sam patostreaming można uznać za treść artystyczną, więc nie podlegającą pod zakaz.” – ID ankiety: 121109. „Uważam, że zapis o działalności artystycznej wyłączający czynna zabroniony jest luką prawną do jej naginania.” – ID ankiety: 121653.

⁵⁹ W tym kontekście toczy się również debata na temat DSA (Akt o usługach cyfrowych, ang. *Digital Services Act*), który ma m.in. przeciwdziałać nielegalnym treściom w internecie – Sz. Palczewski, *Prezydent wnioskuję o ponowne rozpatrzenie cyfrowej ustawy. Sygnał dla Sejmu*, 12 II 2026, <https://cyberdefence24.pl/polityka-i-prawo/polska/prezydent-wnioskuje-o-ponowne-rozpatrzenie-cyfrowej-ustawy-sygnał-dla-sejmu>.

Konsultacje społeczne:

W konsultacjach społecznych projektu wzięło udział 39 osób. W nielicznych komentarzach odnoszących się do całości projektu jego zwolennicy podkreślali, że prawo powinno zostać dostosowane do współczesnych wyzwań⁶⁰. Proponowali przy tym dalej idące rozwiązania, takie jak wprowadzenie zakazu transmisji internetowych prezentujących destrukcyjne zachowania, które nie zawsze podlegają odpowiedzialności karnej (np. upijanie się podczas transmisji, użycie nękania czy zbieranie pieniędzy w zamian za wykonanie kompromitujących zadań). Wyrażano również obawy dotyczące skuteczności egzekwowania nowych przepisów⁶¹.

Komentujący zwracali uwagę, że „(p)atostreaming staje się coraz poważniejszym problemem narażając zwłaszcza najmłodszych na nieodpowiednie treści, chociaż oddziałując w sposób szkodliwy również na dorosłych odbiorców – obniżając jakość debaty publicznej, radykalizując przekaz medialny i normalizując postawy i zachowania społecznie niepożądane”⁶².

Pojedynczy przeciwnicy projektu wskazywali, że może on prowadzić do naruszenia wolności słowa⁶³ czy wprowadzenia cenzury⁶⁴.

Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

W ocenie Wnioskodawców zawartej w DSR projektowane przepisy nie wywołają skutków gospodarczych. Należy zgodzić się z tą oceną – projektowana ustawa nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki, przedsiębiorców ani rynek pracy.

W odniesieniu do skutków gospodarczych w trakcie konsultacji społecznych nie wniesiono istotnych uwag.

⁶⁰ „Działania przestępcze można dziś prowadzić za pomocą narzędzi, które nie istniały jeszcze kilkanaście lat temu i patostreamy są jednym z nich. Oczekuję, że polskie prawo zostanie dostosowane do realiów.” – ID ankiety: 125088. „Oddaliśmy dzieci na wychowanie wielkim platformom cyfrowym, które prywatyzują zyski a upubliczniają koszty społeczne związane z upowszechnieniem spędzania czasu na swoich platformach. Koniec z tym. Czas zacząć odwrót od patologii w internecie.” – ID ankiety: 121733.

⁶¹ ID ankiety: 122589: „(n)iepokoi mnie tylko jak będzie z orzeczeniami sędziowskimi. Ponieważ słyszymy w mediach jak wykroczenia, przestępstwa są różnie oceniane - interpretowane W ZALEŻNOŚCI OD SĘDZIEGO. Bardzo ważne jest szczegółowe doprecyzowanie co podlega karze.”

⁶² ID ankiety: 123205.

⁶³ „(n)ależy karać za przestępstwa, a nie za nagrywanie czy upublicznianie tych nagrań.” - ID ankiety: 121809. „Pojęcie <<naruszenie nietykalności cielesnej>> jest mocno nieostre i daje duże pole do nadużyć, może doprowadzić do cenzury, np. materiałów o charakterze informacyjnym, pokazujących przemoc na osiedlu, albo materiałów kanałów o patologiach polskich dróg, gdzie naruszenie nietykalności cielesnej nagrywających (!) jest na porządku dziennym.” – ID ankiety: 124081.

⁶⁴ „(u)stawa to wprowadzanie tylnymi drzwiami cenzury.” - ID ankiety: 123372. „Możliwość nadużyć i uderzania w środowisko dziennikarskie, nadmierna cenzura blokująca Internet (nieprecyzyjność pojęć i wolne pole dla interpretacji mogące prowadzić do nadinterpretacji). Ta propozycja to głównie skupienie się na karach więzienia dla twórców, podczas gdy DSA w UE skupia się na platformach i obowiązku moderacji, prowadzi blokadę reklam i środków płatności a nie konfiskatę korzyści.” – ID ankiety: 124912.

Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

W załączonych do projektu deklarowanych skutkach regulacji Wnioskodawcy wskazują, iż projekt nie pociąga za sobą skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wydaje się, iż Wnioskodawcy prawidłowo rozpoznali skutki projektowanej regulacji. Analiza projektowanej regulacji i jej uzasadnienia oraz uwag zgłoszonych do złożonego wcześniej projektu (zawartego w druku sejmowym 1613, zob. pkt V opinii) może wskazywać na możliwość pojawienia się kosztów proponowanej regulacji dla budżetu państwa z uwagi na konieczność sprostania nowym wymogom cyfrowej technologii czy poszerzeniem ochrony głowonogów, a także z uwagi na problemy z interpretacją i stosowaniem zaproponowanych przepisów⁶⁵. Koszty te mogłyby być jednakże finansowane w ramach już istniejących środków (np. w części, w której finansowane są policja, sądy, prokuratura, więziennictwo czy administracja skarbową).

W oparciu o przyjęte przez Wnioskodawców założenie o braku wpływu projektu na budżet państwa można zakładać, że w ich ocenie realizacja projektowanych zmian zostanie sfinansowana w ramach limitów wydatków będących w dyspozycji poszczególnych jednostek sektora finansów publicznych (np. w ramach części 15 – Sądy powszechne, części 37 – Sprawiedliwość – w odniesieniu do wydatków na więziennictwo, części 42 – Sprawy wewnętrzne – w odniesieniu do Policji i części 88 – Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury)⁶⁶.

W toku konsultacji społecznych uczestnicy w zasadzie nie odnosili się do skutków finansowych projektu, aczkolwiek wskazywano na możliwe skutki dla zakładów karnych⁶⁷.

Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

Zmiana obciążeń administracyjnych

Proponowana zmiana przepisów może skutkować powstaniem dodatkowych obciążeń administracyjnych, w szczególności dla Policji, sądów, prokuratur czy więziennictwa, ze względu na zwiększenie liczby postępowań karnych.

⁶⁵ Zob. opinie do podobnego projektu znajdującego się w druku sejmowym 1613, w tym np. opinię Prokuratora Generalnego w odniesieniu do czynów art. 255b §1 pkt 1, s. 4 i n. <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=1613>.

⁶⁶ Można też wspomnieć o Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) finansowanej w ramach części 19 budżetu państwa. KAS już dziś aktywnie szuka informacji w internecie i wykorzystuje zaawansowane narzędzia do monitorowania aktywności podatników, którymi mogą być także osoby pozyskujące dochody z aktywności w mediach społecznościowych, platformach sprzedażowych itd.

⁶⁷ Zob. ID ankiety: 121823, 123587.

1. Skutki prawne: Ujęcie projektowanego przepisu art. 255b § 1 k.k. prowadzić może do powstania niespójności systemowych, w szczególności sytuacji, w których sankcja za rozpowszechnianie treści może być istotnie surowsza niż kara przewidziana dla sprawcy za czyn pierwotny stanowiący przedmiot transmisji (np. w przypadku naruszenia nietykalności cielesnej lub czynów z art. 107-111 k.k.s., obejmujących także wykroczenia skarbowe). Jednocześnie proponowany katalog treści (zachowań) objętych penalizacją skutkuje wyłączeniem spod regulacji wielu zachowań typowych dla zjawiska patostreamingu.

Projektowany przepis art. 255b § 2 k.k. zrównuje pod względem sankcji rozpowszechnianie treści przedstawiających rzeczywiste przestępstwo z rozpowszechnianiem treści przedstawiających jego pozorowane popełnienie. Rozwiązanie to usuwa normatywne rozróżnienie między sytuacjami jakościowo odmiennymi – w jednym przypadku dochodzi bowiem do rzeczywistego naruszenia dobra prawnego i dodatkowego naruszenia praw pokrzywdzonego przez publikację czynu zabronionego, w drugim zaś mamy do czynienia wyłącznie z inscenizacją zdarzenia i brakiem pokrzywdzonego. Skutkiem przyjętej konstrukcji jest w konsekwencji brak adekwatnej gradacji sankcji prawnych pomimo odmiennego poziomu karygodności tych zachowań w systemie prawnym.

Wprowadzenie kontratypu działalności artystycznej, edukacyjnej i naukowej (tj. wyłączenia odpowiedzialności karnej) jako mechanizmu ograniczającego potencjał nadmiernej represyjności projektowanej regulacji nie wywołuje wątpliwości systemowych lub legislacyjnych. Jednak powielenie obowiązującej już konstrukcji z art. 256 § 3 k.k. prowadzi do utrzymania przesłanek, które nie przystają do specyfiki analizowanego typu czynu zabronionego (dotyczy to w szczególności kontratypu działalności „kolekcjonerskiej”), przy równoczesnym braku wyłączenia odpowiedzialności za rozpowszechnianie treści w społecznie uzasadnionym interesie. W konsekwencji projektowana regulacja może skutkować odpowiedzialnością osób, które publikują wskazane treści działając w interesie publicznym (np. dziennikarzy).

Projekt ustawy nie nasuwa wątpliwości co do zgodności z EKPC.

2. Skutki społeczne: Projektowana penalizacja patostreamingu może stanowić instrument przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, takim jak popularyzacja przemocy czy wykorzystywanie zachowań patologicznych jako formy rozrywki, a także przyczyniać się do wzmocnienia ochrony dzieci i młodzieży przed demoralizującymi treściami rozpowszechnianymi w internecie.

Rzeczywisty wpływ nowelizacji na ograniczenie skali tego zjawiska może być jednak niewielki, jeśli nie będzie towarzyszyć jej skuteczniejsze wykrywanie sprawców oraz współpraca z platformami internetowymi w zakresie moderacji i blokowania szkodliwych materiałów. W przypadku braku podjęcia szerszych działań systemowych patotreści mogą nadal pozostawać ogólnodostępne, co oznaczałoby utrzymanie wysokiego poziomu ekspozycji młodych użytkowników na ich negatywne oddziaływanie. Jednocześnie regulacja może prowadzić do

niezamierzonych skutków, takich jak powstawanie sporów interpretacyjnych oraz potencjalne ograniczenie swobody twórczości i wypowiedzi w przestrzeni cyfrowej.

3. Skutki gospodarcze: Projektowana regulacja nie wywoła skutków gospodarczych.

4. Skutki finansowe: Nie można w pełni wykluczyć tego, że projektowane przepisy będą oddziaływać na budżet państwa. Jeśli proponowane regulacje w praktyce przyczynią się do wzrostu obowiązków realizowanych przez np. Policję, sądy i prokuraturę oraz służbę więzienną oraz kosztów ich funkcjonowania, to konieczne może być poniesienie dodatkowych wydatków w ramach wydatków budżetowych odpowiednich części budżetu państwa.

5. Rozwiązania zagraniczne: W publikacjach poświęconych patostreamingowi zwraca się uwagę, że w dużej skali jest to zjawisko specyficzne dla Polski i części państw Europy Wschodniej, szczególnie Rosji (*trash streaming*). Jednak patostreaming obejmuje transmitowanie zachowań wyczerpujących znamiona innych przestępstw, a rozpowszechnianie za pośrednictwem sieci teleinformatycznej treści przedstawiających popełnienie określonych czynów zabronionych lub zachęcających do popełnienia takich czynów występuje jako odrębny czyn zabroniony, w różnym zakresie i formie, m.in. w Australii, Francji, Hiszpanii, Nowej Zelandii, na Węgrzech i w Wielkiej Brytanii.

Autorzy:

Marcin Fryźlewicz, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

dr Danuta Adamiec, specjalistka ds. komparatystycznych (pkt IV, XI.5)

dr Sebastian Zieliński, Politechnika Warszawska (pkt V.1, X, XI.1.1)

prof. Cezary Mik, ekspert ds. legislacji (pkt V.2, XI.1.2)

dr Izabela Bień, specjalistka ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

Mirosław Gwiazdowicz, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

dr Zofia Szpringer, specjalistka ds. finansów publicznych (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/